

Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego
Im. E. Ringelbluma w Warszawie

Spuścizna
Anny Kubiak
(1908-1959)
INWENTARZ

S/350

Opracowanie
mgr Olga Pieńkowska

Warszawa 2017

I. Zarys biografii

Anna Kubiak z domu Wajs urodziła się 18 grudnia 1908 roku w Lublinie (lub w Piaskach), córka Froima i Pesy Wajsów. Jej rodzice dzierżawili część młyna wodnego na wsi (w Piaskach). Absolwentka Wydziału Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego ze specjalnością historia.

W latach 1935-1936 pracowała jako nauczycielka w szkołach powszechnych w Łosicach i Mordach (woj. lubelskie), później do wybuchu II wojny światowej w szkole powszechnej nr 7 w Siedlcach. Podczas wojny była nauczycielem etatowym w Lubomlu, powiat kowelski, ZSRR. Po wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej została na aryjskich papierach w Związku Radzieckim.

Wróciła do Polski w 1945 roku. Od lipiec 1950 do lipca 1957 była pracownikiem naukowym Żydowskiego Instytutu Historycznego. Zmarła 15 stycznia 1959, chorowała na gruźlicę płuc.

W 1953 roku Anna Kubiak opublikowała w Biuletynie ŻIH opracowanie, dotyczące zabytków żydowskich w Polsce (Biuletyn Żydowskiego Instytut Historycznego 2-3/1953 oraz 4/1953). Artykuł o zabytkach żydowskich powstał między innymi w oparciu, o wywiady z architektami o nieżyjących architektach Żydach (przeprowadzone przez Annę Kubiak w okresie lipiec-październik 1950). Drugim ważnym źródłem były ankiety z pytaniami o stan zachowania zabytków żydowskich wysyłane do Prezydiów Wojewódzkich Rad Narodowych w całej Polsce.

W 1956 w BŻIH 1-2/1956, na bazie materiałów z archiwum ŻIH opublikowała artykuł *Dzieciobójstwo (w 10-tą rocznicę „akcji dziecięcej w getcie łódzkim”)*.

Wykaz skrótów:

mps - maszynopis

rps - rękopis

l. – luźne

s. – stron

j. pol., j. hebr. – język polski, język hebrajski

b. d. – brak danych

Wywiady z architektami.

Ogółem 150 stron. Do wywiadów dołączono zdjęcie.

1. Wywiady z architektami na temat zmarłych architektów Żydów;
dołączono treść kwestionariusza do wywiadów.
mps., j. pol., l., s.1.

Spis osób, z którymi przeprowadzono wywiady, rkps., j. pol., l., s. 2.

Pierwsza strona wywiadu z prof. rektorem Stellą-Sawickim [Izydorem], rkps.,
j. pol., l., s. 1.

Fotografia grupy architektów. Profesorowie i studenci wydziału Architektury
Politechniki Warszawskiej.

Bd, fot., l., s. 2

Syrkus Helena [wywiad dotyczy: Folmana Wolfa, Bluma Henryka, Oderfelda
Henryka, Sztiftelmana Henryka, Adlera Jankela, Gelbarta [Gelbarda] Jerzego,
Grodzieńskiego, Krakowskiego [Ludwika] Łęczyckiego Mieczysława,
Paradistala [Ludwika]

1950, rkps., j. pol., l., s. 5.

Ostrzewski (Szlajfsztajn Jehuda) [wywiad dotyczy: Folmana Wolfa, Puterman
Ewy].

1950, rkps., j. pol., l., s. 2.

Sadłowski [Puterman] [Julian] [wywiad dotyczy: Diestina Alfreda, Rotberga,
Berlinera Jerzego, Minc Jerzego, Goldberga Alfreda, Moszkowskiego].

1950, rkps., j. pol., l., s. 2.

Nowakowski Tadeusz [wywiad dotyczy: Diestein Alfreda, Sztiftelmana
Henryka].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 4.

Ptic Borkowski [Michał] [wywiad dotyczy: Tuchmana [Zenona?], Altmana Maksa, Baczesa Jiliana, Oli Ludwika [Luzera], Klajjnmana Frei, Krakowskiego [Ludwika], Paradistala [Ludwika], Zajdenbojtla-Sułkowskiego [Edwarda], Bluma Henryka, Krongolda [Lucjana], Sztiftelmana [Henryka]].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 4.

Wajnfeld [Marcin] [wywiad dotyczy: Bluma Henryka, Krongolda [Lucjana] Oderfelda Henryka, Sztiftelmana Henryka, Gelbarta [Gelbarda] Jerzego, Grodzieńskiego Maurycego, Grodzieńskiego [Władysława], Krakowskiego Ludwika, Łęczyckiego, Paradistala [Ludwika], Diesteina Alfreda, Montkowskiego Wacława].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 7.

Borowski Natan [wywiad dotyczy: Rosenhausu [Dawida], Rozenhausu Aleksandra, Rozenhausówny-Fenster, Cholema Grzegorza, Smorgońskiego Teodora, Smorgońskiego [b. d.], Menkesa Izydora, Pekałoga Caleal, Eporteina, Stypigeal, Brennera, Eilajzesa, Szperbera [Józefa?], Kramenskiego Ludwika, Paradiststala, Ludwika, Puterman Ewy].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 6.

Godlewska Alicja [wywiad dotyczy: Oberfelda Henryka, Bluma Henryka, Gelbarta [Gelbarda] Jerzego, Goldberga Maksymiliana; dodatkowo życiorys Maksymiliana Goldberga autorstwa jego żony Alicji Godlewskiej].
[1950], rkps., mps., j. pol., l., s. 6.

Sigalinowa Hanna [Goldberg Maurycy, Gelbart [Galdbard] Jerzy, Blum Henryk, Senior Edward, Oberfeld Henryk, Berliner Jerzy; dodatkowo życiorys Romana Sigalina].
1950, rkps., mps., j. pol., l., s. 6.

Truskierowa Aniela [wywiad dotyczy: Stifelmana Henryka, Diesteina Alfreda].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 3.

Lachert Bogdan [wywiad dotyczy: Goldberga Maksymiliana, Pradaistala [Ludwika], Bluma Henryka, Grodzieńskiego, Diesteina Alfreda, Stifelmana

[Henryka], Gelbarta [Gelbadra] Jerzego, Krakowskiego Ludwika, Pekałoga Calela, Sztajnberga Józefa, Giryna Jarosława, Epsztejna, Berlinera [Jerzego], Gutmana, Seniora [Edwarda]].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 6.

Leski [wywiad dotyczy Oderfelda Henryka].

[1950], rkps., j. pol., l., s.1.

Feder Sydonia (Wojnarowier Ewa) [wywiad dotyczy: Menkera Jakuba, Hermelina [Ryszarda].

[1950], j. pol., rkps., l., s. 1.

Stopnicki Józef [wywiad dotyczy: Bluma Henryka, Gelbarda Jerzego].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 1.

Perelmutter Beniamin [wywiad dotyczy: Paradistala Luwika, Bluma Henryka, Krakowskiego [Ludwika], Menkesa Izydora, Herszteina Edwarda, Fabiana Marka, Rubina Izaka, Brannera Ariego, Perelmuter Abrahama, Hubela Abrachama, Lewina Grzegorza].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 3.

Karłowicz Ryszard [wywiad dotyczy: Wajsberga Alberta, Ajdelama Szmuela, Rozena Daniela, Goldsztajn Iwy, Kernbaum Joanny].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 3.

Orzełowska Stanisława (Epsteinowa Pepa) [wywiad dotyczy Menkesa Izydora, Epsteina Ernesta].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 2.

Dawidowicz Władysław [wywiad dotyczy: Gelbarda Jerzego, Moza [b. d.], Epsteina Abrahama, Robinie Mieczysława].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 2.

Sokal Emanuel [wywiad dotyczy: Szeftera [b. d.].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 1.

Messner Manes [wywiad dotyczy Garfinklów].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 1.

Garber Ewa [wywiad dotyczy: Ajdelmana Szmula, Bluma Henryka, Fabiana Marka, Goldstein Iwy (Rebeki), Hertszteina Edwarda, Hemerlina [Ryszarda], Krakowskiego Ludwika, Lewina Grzegorza, Moszkoskiego Wacława, Oderfelda Henryka, Pekarłoga Caleła, Sigalina Romana, Sigalina Grzegorza, Wajberga Alberta, Seniora Edwarda]

[1950], rkps., j. pol., l., s. 5.

Sułkowski Edward [wywiad dotyczy: Goldberga Maksymiliana, Bluma Henryka, Gelbarda Jerzego]

[1950], rkps., j. pol., l., s. 2.

Rutkowski Hipolit [wywiad dotyczy Goldberga Maksymiliana, Oberfelda Henryka, Handelsman-Tarkowskiego Bolesława, Grodzieńskich, Sztajnberga, Mortkońskiego, Sigalina Romana, Weissa St[anislawa], Paradistala Jerzego]

[1950], rkps., j. pol., l., s. 4.

Lawina Eugenia [relacja dotyczy: Bluma Henryka, Rotberga Józefa, Seniora [Edwarda].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 2.

Watraszek Mieczysław [relacja dotyczy: Krakowskiego Ludwika, Moszkowskiego Ryszarda, Oberfelda [Henryka], Paradistala Ludwika]

[1950], rkps., j. pol., l., s. 4.

Olszakowski Zbigniew [wywiad dotyczy: Krakowskiego [Ludwika]; Pigułowskiego (Polak)].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 1.

Mściwujewski Adam [wywiad dotyczy: Hemerlina Ryszarda, Krakowskiego [Ludwika], Menkera Jakuba, Menkesa Izydora, Szperbera [Zygmunta], Awina [Józefa], Fuchmana [b. d.].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 3.

Boratyński Czesław [wywiad dotyczy: Kreislera Edwarda, Burstina Maksymiliana; dodatkowo lista prac architektonicznych Edwarda Kreislera].
[1950], rkps., l., s. 4.

Wohlfeiter Henryk [wywiad dotyczy: Kreislera Edwarda, Weinbergera Karola, Burstina Maksymiliana].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 3.

Gliński Jan [wywiad dotyczy: Goldberga [Maksymiliana], Sigalina Romana, Brannera [Arie?], Goldmana [b. d.].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 1.

Nowakowski Wacław [wywiad dotyczy wielu osób].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 7.

Kumor Wiktoria [wywiad dotyczy: Hemerlina Ryszarda, Menkera Jakuba, Szperbera [Zygmunta], Kreislera [Edwarda]].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 2.

Kuśmierz Marcin [wywiad dotyczy: Hausnera Zygfryda, Dürera Ignacego, Hochbergera Ignacego, Kernerera Abrahama, Lieblinga Ferdynanda].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 5.

Tworowski Stefan [wywiad dotyczy: Krakowskiego Ludwika, Goldberga Maksymiliana, Paradistała [Ludwika], Sigalinów].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 3.

Czajka-Gelbard [Stachowicz] Izabella [wywiad dotyczy: Gelbarda Jerzego].
[1950], rkps., j. pol., l., s. 5.

Sułkowski Edward [wywiad dotyczy: Agresta Abrahama, Paradistala Ludwika, Poznera Stanisława, Berlinera Jerzego].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 3.

Wolska Maria [wywiad dotyczy: Kreislera Edwarda, Lieblinga Feliksa (Ferdynanda), Burstina Maksymiliana, Sztamberga].

[1950], rkps., j. pol., l., s. 2.

Kreczmarowa Felicja [wywiad dotyczy: Henryka Bluma, Krakowskiego Ludwika, Gelbarda Jerzego, Berlinera Jerzego, Oberfelda Henryka, Seniora Edwarda].

1950], rkps., j. pol., l., s. 6.

Senior Józefa [wywiad dotyczy: Bluma Henryka, Sigalina, Seniora Edwarda]

1950, rkps., j. pol., l., s. 7.

Karnas [W.] [wywiad dotyczy: Lana Marcelego, Hemerlina Józefa, Sperbera Zygmunta, Sandiga Henryka, Keila [Salomona], Sztengela [b. d.], Anika Józefa, Menkera [Jakuba]].

1950, rkps., j. pol., l., s. 3.

Danilewicz [wywiad dotyczy Grinberga Zygmunta]

1950, rkps., j. pol., l., s. 1.

Niemojewski Lech [wywiad dotyczy: Niemojewskiego Lecha, Krongolda [Lucjana], Sigalinów, Gelbarda Jerzego]

1950, rkps., j. pol., l., s. 4.

2. Notatki na temat zmarłych architektów Żydów; dołączono fotografie. Ogółem stron 309, od 299 dublety.

Wykaz absolwentów wydziału architektury w 1933 r.

rkps., l., s. 1.

Agrest Abram
rkps., j. pol., l., s. 1.

Ajdelman Szmul
rkps., j. pol., l., s. 2.

Altman Maks
rkps., j. pol., l., s. 1.

Awin Józef
rkps., j. pol., l., s. 6.

Baczes [Józef]
rkps., j. pol., l., s. 1.

Berliner Jerzy
rkps., j. pol., l., s. 8.

Blum Henryk, Korngold [Ludwik], Sigalin
rkps., j. pol., l., s. 16.

Brauner Arie, Majzels [b. d.]
rkps., j. pol., l., s. 4.

Burstin Maksymilian
rkps., j. pol., l., s. 4.

Cholem Grzegorz
Rkps., j. pol., l., s. 1.

Eichorn Ferdynand
mps., j. pol., l., s. 1.

Epstein Abraham

rkps., j. pol., l., s. 1.

Epstein Ernest

rkps., j. pol. l., s. 4.

Fabian Marek

rkps., j. pol., l., s. 2.

Folman Wolf (Marciniak Wacław)

rkps., j. pol., l., s. 3.

Friedländer Dawid

rkps., j. pol. l., s. 4.

Diestein Alfred

rkps., j. pol., l., s. 7.

Dürer Ignacy

rkps., j. pol., l., s. 2.

Grodzieński Maurycy

mps., rksp, j. pol., l., s. 2.

Gelbard Jerzy

2 fot., rkps., j. pol., l., s. 21.

Goldberg Alfred

rkps., j. pol., l., s. 1.

Goldberg Edward

mps., j. pol. l., s. 1.

Goldberg Maksymilian; dodatkowo wyciąg z przedmowy do czasopisma „Architektura i Budownictwo”, Warszawa 1935

rkps., j. pol., l., s. 12.

Goldman [b. d.]

rkps., j. pol., l., s. 1.

Goldstein Iwa (Rebeka)

rkps., j. pol., l., s. 2.

Grinberg Zygmunt

rkps., j. pol., l., s. 1.

Grodzieński Maurycy

rkps., j. pol., l., s. 1.

Grodzieński [Władysław]

rkps., j. pol., l., s. 4.

Handelsman-Targowski Bolesław

rkps., j. pol., l., s. 1.

Hausner Zygfryd

rkps., j. pol., l., s. 1.

Hermelin Ryszard [Józef?]

rkps., j. pol., l., s. 5.

Hersztejn Edward

rkps., j. pol., l., s. 2.

Hillel Benjamin

mnp., rkps., j. pol., j. hebr., l., s. 3.

Hochberger Ignacy

rkps., j. pol., l., s. 1.

Horstein Naum [Nachum?]

msp. j. pol., l., s. 1.

Hubel Abraham

rkps., j. pol., l., s. 1.

Jehuda Lejb

rkps., msp. j. pol., l., s. 2.

Keil [Salomon]

rkps., j. pol. l., s. 1.

Kernbaum Joanna

rkps., j. pol., l., s. 1.

Kerner Abram

rkps., j. pol., l., s. 3.

Krakowski Ludwik

rkps., j. pol., l., s. 14.

Kreisler Edward; dodatkowo spis prac architektonicznych Kreislera

rkps., msp., j. pol., l., s. 8.

Lande Dawid

mps., rkps. j. pol., l., s. 2.

Lewin Grzegorz

rkps., j. pol., l., s. 2.

Liebling Feliks (Ferdynand)

rkps., j. pol., l. s. 3.

Loewe Adam Adolf

rkps., j. pol., l. s. 4.

Menker Jakub
rkps., j. pol., I, s. 4.

Menkes Izydor
rkps., j. pol., I., s. 3.

Minc Jerzy
rkps., j. pol., I., s. 1.

Mor [b. d.]
rkps., j. pol., I., s. 1.

Moszkowski Ryszard
rkps., j. pol., I., s. 2.

Moszkowski Waclaw
rkps., j. pol., I., s. 3.

Łęczycki Mieczysław
rkps., j. pol., I., s. 1.

Nusbaum Jan
mps., j. pol., I., s. 1.

Oderfeld Henryk
rkps., j. pol., I., s. 11.

Oli [Ludwik, Luzer]
rkps., j. pol., I., s. 2.

Paradistal [Ludwik]
rkps., j. pol., I., s. 11.

Pekałog Calel
rkps., j. pol., I., s. 4.

Perelmuter Abraham

rkps., j. pol., l., s. 1.

Pigułowski

rkps., j. pol., l., s. 1.

Pozner Stanisław

rkps., j. pol., l., s. 1.

Profesorska Rachela

rkps., j. pol., l. s. 1.

Puterman Ewa

rkps., j. pol., l., s. 2.

Rosenbaum Piotr

mps., j. pol., l., s. 1.

Rotmil Mieczysław

rkps., mps., j. pol., l., s. 3

Rotberg Józef

rkps., j. pol., l., s. 2.

Rozenhaus Dawid

rkps., j. pol., l., s. 1.

Rozenhausówna-Fenster

rkps., j. pol., l., s. 1.

Rozenhaus Aleksander (syn)

kps., j. pol., l., s. 1.

Rozenhaus [b. d.] (ojciec)

rkps., j. pol., l., s. 1.

Rubin Izak

rkps., j. pol., l., s. 1.

Samdig Henryk

rkps., j. pol., l., s. 1.

Schleyen Artur

rkps., j. pol., l., s. 3.

Senior Edward,

rkps., j. pol., l., s. 9.

Sigalin Grzegorz, Suigalin Roman, Sigalinowie

rkps., j. pol., l., s. 13.

Smorgoński Teodor

rkps., j. pol., l., s. 1.

Sperber Zygmunt

rkps., j. pol., l., s. 7.

Stengel [b. d.]

rkps., j. pol., l., s. 1.

Stifelman Henryk

fot., rkps., mps., j. pol., l., s. 18.

Sussman Eliezer

rkps., j. pol., l., s. 1.

Szeffer

rkps., j. pol., l., s. 1.

Szmul z Wysokiej Lity
msp., j. pol., l., s. 1.

Szpigel [b. d.]
rkps., j. pol., l., 1, s. 1.

Sztajnberg Józef
rkps., j. pol., l., s. 2.

Sztamberger
rkps., j. pol., l., s. 1.

Szymon z Ginsburga
msp., l., s. 1.

Tuchman [Zenon?]
rkps., j. pol., l., s. 2.

Wajsberg Albert
rkps., j. pol., l., s. 2.

Weinberger Karol
rkps., j. pol., l., s. 1.

Weiss Stanisław, Stifelman Henryk
rkps., j. pol., j. hebr., l., 1, s. 4.

Weiss Symcha
mps., rkps, j. pol., l., s. 3.

Zawiejski (Feintuch) Jan
rkps., j. pol., l., s. 3.

Zimet Witold
rkps., j. pol., l., 1, s. 1.

Zeligson Adolf
mps., j. pol., l., s. 1.

3. Artykuły o odbudowie synagogi rzeszowskiej.
Ogółem stron 23

Kotula Franciszek, *Rzeszów stary i nowy*, s. 3, „Nowiny tygodnia 4/1954,
dodatek „Nowiny rzeszowskie” 25/1954.
Druk, j. pol., l., s. 7.

Maciąga Mirosław, *O odbudowie zabytków, głos w dyskusji*, s. 2,
„Nowiny tygodnia” 10/ 1954, dodatek „Nowiny rzeszowskie” 67/1954.
Druk, j. pol., l., s. 8.

Micał Jan, *Rzeszowskie synagogi, głos w dyskusji*, s., 2, „Nowiny
tygodnia” 8/1954, dodatek „Nowiny rzeszowskie” 49/1954.
Druk, j. pol., l., s. 8.

4. Chana [Anna] Kubiak, artykuł: Zabytki żydowskie w Warszawie (bożnice i
synagogi)
mps., j. pol., l., s. 11; dublety s. 10-11.
5. Tabele dotyczące zabytków architektury żydowskiej w Polsce,
sporządzone przez mgr. A. Kubiak.
Ogółem stron 179; dublety od str. 124

Woj. lubelskie
mps., j. pol., l., s. 6.

Woj. białostockie
mps., j. pol., l., s. 4.

Woj. bydgoskie

mps., j. pol., l., s. 9.

Woj. gdańskie

mps, j. pol., l., s. 2.

Woj. śląskie

mps., j. pol., l., s. 8.

Woj. katowickie

Mps., j. pol., l. 2.

Woj. kieleckie

mps., j. pol., l., s. 18.

Woj. krakowskie

mps., j. pol., l., s. 3.

Woj. łódzkie

mps., j. pol., l., s. 18.

Woj. opolskie

mps., j. pol., l., s. 2.

Woj. poznańskie

mps., j. pol., l., s. 4.

Woj. rzeszowskie; dołączono odpowiedź Konserwatora Wojewódzkiego,
Wydział Kultury, Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie;
dołączono wykaz bóżnic zachowanych na terenie województwa
rzeszowskiego.

mps., j. pol., l., s. 27.

Woj. szczecińskie, m. Szczecin

mps., j. pol., l., s. 1.

Woj. warszawskie
mps., j. pol., l., s. 11.

Woj. wrocławskie
mps., j. pol., l., s. 3.

6. Opracowanie, dotyczące zabytków żydowskich w Polsce, ; tekst opublikowany w „Biuletynie Żydowskiego Instytutu Historycznego” 2-3/1953, s. 122-170 oraz 4/1953, s. 73-96.; Poglądy na architekturę bóżniczą w Polsce – w maszynopisie brak s. 11, 12, 13.
mps., j. pol., j. hebr., l., s. 193, dublety od. s. 163.

Luźne notatki, dotyczące zabytków żydowskich w Polsce,
rkps., mps., j. pol., j. jid., j. niem., l., s. 34.

Źródła na temat zabytków żydowskich w Polsce
mps., j. pol., l., s. 6.

Ogółem stron 203.